

**ПРОГРАМ
ОБУКЕ ПЛАНИНАРСКИХ
ВОДИЧА**

На основу приједлога Збора водича Планинарског савеза Републике Српске одржаног 25.02.2012. године у Приједору, а на основу Статута Планинарског савеза Републике Српске, члан 42, став 4. Управни одбор на сједници одржаној 15.12.2018. године у Палама, д о н о с и :

ПРОГРАМ ОБУКЕ ПЛАНИНАРСКИХ ВОДИЧА

ОБУКА ЗА ПЛАНИНАРСКЕ ВОДИЧЕ

Обука за планинарске водиче састоји се из три дела чијим успешним завршавањем се стичу сљедеће категорије:

- а) планинарски водич 3. категорије - водич оспособљен за вођење група у летњим условима по планинама високим до 3600 мнв
- б) планинарски водич 2. категорије - водич оспособљен за вођење група у зимским условима по планинама високим до 4600 мнв
- ц) планинарски водич 1. категорије - водич оспособљен за вођење група на великим надморским висинама, тропским регијама, ледницима и лавинозним теренима

ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ 3. КАТЕГОРИЈЕ (планинарски водич у љетњим условима)

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПРОГРАМУ

Основни циљ програма

Програм ове обуке је основни програм за обуку добровољно - аматерских водича ПСРС. Водич 3. категорије је оспособљен за вођење група у летњим условима по планинама високом до 3600 мнв.

Наставак ове обуке се може сагледати на два начина:

- похађањем семинара који су намењени обнављању постојећих знања и учењу новина у оквиру 3. категорије
- похађањем обуке за више категорије

Трајање обуке

Програм обуке се састоји из 25 часова теоријских предавања и 72 часа и 30 минута практичног рада.

Испитне обавезе обухватају:

- писане и усмене испите
- практични испит

Испитне обавезе се одржавају након завршетка обуке.

Повезаност са другим курсевима

Програм обуке за водича 3. категорије је основни програм, на који се програми обуке за више категорије надограђују. Похађање обуке за 1. категорију је условљено стицањем знања водича 2. категорије.

Начин укључења у међународно дјеловање

На захтјев Водичке службе ПСРС, Планинарска комисија УИАА је доставила међународне стандарде за обуку водича под именом: "Model training standards for voluntary leaders and instructors" и „UIAA Standards for Voluntary Leaders and Instructors“. Водичка служба ПСРС је програм ове обуке и програме обука виших категорија ускладила са међународним нормама.

Састављачи програма и извођачи програма

Програм школе, термин, мјесто и инструкторе је предлаже Водичка служба ПСРС, а усваја Управни одбор савеза.

Предаваче за теријски део, инструкторе и асистенте инструктора за практични дио курсева и семинара по специјалностима распоређује Водичка служба ПСРС. Од изабраних инструктора се бира и руководиоц обуке. Чланове испитне комисије, такође, именује Водичка служба ПСРС.

2. ПЛАН ОБУКЕ

НАСТАВНИ ПЛАН

ЉЕТЊА ОБУКА			
Редни. Бр.	Назив предмета/теме	Теорија (ч)	Пракса (ч)
А.	Опрема	3,00	9,00
А.1.	Опрема	0,30	
А.2.	Исправно паковање ранца	0,30	
А.3.	Планинарска ципела	0,30	
А.4.	Техничка опрема	0,30	5,00
А.5.	Ужад и чворови	1,00	4,00
Б.	Познавање планина	2,00	
Б.1.	Географија и геологија планина	0,30	
Б.2.	Заштита природе планина	0,30	
Б.3.	Планински масиви у свијету	0,30	
Б.4.	Планинарски објекти	0,30	
Ц.	Водичка делатност	4,40	37,00
Ц.1.	Разрада плана акције	2,00	
Ц.2.	Организација акције и контрола групе	0,40	
Ц.3.	Адаптација програма за различите групе	0,30	
Ц.4.	Кретање и техника вођења	0,30	27,00
Ц.5.	Употреба техничких средстава		4,00
Ц.6.	Биваковање и логоровање	1,00	6,00
Д.	Подучавање - методичко преношење знања	1	
Е.	Анатомија и физиологија	2,30	
Е.1.	Спортско медицински преглед - методологија и препоруке	0,15	
Е.2.	Тренинг и физичка припрема	0,30	
Е.3.	Исхрана	1,00	
Е.4.	Утицај планине и надморске висине на човјека и групу	0,15	
Е.5.	Анатомија људског тијела/организма	0,30	
Ф.	Оријентација и навигација		13,00
Ф.1.	Карте, легенде, знакови и симболи		13,00
Ф.2.	Компас, бусола, висиномјер		
Ф.3.	ГПС и сателитска навигација		
Г.	Метеорологија	1,00	

Х.	Безбједност и спасавање у планини	1,30	5,00
Х.1.	Опасности у планини	0,30	
Х.2.	Израда импровизованих транспортних средстава		4,00
Х.3.	ГСС и спасавање у планини	0,30	
Х.4.	Средства радио везе и телекомуникације	0,30	1,00
И.	Прва помоћ	0,30	2,00
Ј.	Правна питања	2,30	
Ј.1.	Организација ПСРС, Службе водича и УИАА	0,30	
Ј.2.	Правилник о безбједности и правила понашања на акцији	0,30	
Ј.3.	Познавање и функционисања права у Републици Српској и ван ње.	0,30	
Ј.4.	Осигурање	0,30	
Ј.5.	Историја водичке службе код нас и у свијету	0,30	
К.	Испити	6,00	4,00
К.1.	Тест – писмени испит	2,00	
К.2.	Усмени испит	4,00	
К.3.	Практични дио испита		4,00
Л.	Завршетак обуке		2,30
Л.1.	Паковање опреме		1,00
Л.2.	Спремање дома		0,30
Л.3.	Повратак са школе		1,00
	УКУПНО ТЕОТИЈЕ И ПРАКСЕ:	25,00	72,30
	СВЕ УКУПНО:		97,30

Детаљан преглед области обуке:

А. - Опрема

Опрема и техничка опрема, лична и заједничка. Правилна употреба опреме, одржавање опреме. Врсте материјала и њихова израда.

Б. - Познавање планина

Основе географије и геологије. Настанак планина и конфигурација терена. Упознавање са планинама и планинским масивима у земљи и свету. Приступ планини и њена заштита. Примјена кодекса УИАА.

Ц. - Водичка дјелатност

Кретање и техника вођења групе, способност управљања групом и мјере заштите групе на планини узимајући у обзир ризике и опасности. Разрада плана и организација акције. Биваковање и логоровање.

Д. - Подучавање - методика преношења знања

Као "едукатор" носилац УИАА стандарда треба да разумије наставне методе што ће омогућити да знање успјешно пренесе на друге, посебно у планинском окружењу.

Е. - Анатомија и физиологија

Основне информације о тренингу. Значај тренинга, основни тренинг, специјални тренинг. Основе анатомије људског организма. Исхрана и упознавање са грађом намирница и њихов утицај на

организам. Утицај планинског окружења и висине на човјека и групу. Висинска болест. Спортско медицински преглед и физичка припремљеност.

Ф. - Оријентација и навигација

Основе оријентације и упућеност у технике и опрему за навигацију који ће омогућити правилну оријентацију у свим ситуацијама и условима. Карте и употреба различитих размјера, њихове легенде, знакови и симболи. Везе између карте и терена. Процјена и способност мјерења раздаљине. Употреба компаса, бусоле, висиномера, оријентација карте, магнетне варијације. Одређивање позиције са и без инструмената. Припрема и реализација руте. Сателитска навигација и употреба навигацијских уређаја.

Г. - Метеорологија

Упознавање са основама метеорологије и основним законитостима планинског поднебља и времена. Читање синоптичких временских карата. Временска прогноза. Упознавање са употребом основних инструмената и препознавање природних сигнала од помоћи за предвиђање времена.

Х. - Безбједност и спашавање у планини

Упознавање са субјективним и објективним опасностима и мјере заштите групе на планини, узимајући у обзир ризике и опасности на планини. Опрема за спацавање и њена употреба. Израда импровизованих транспортних средстава. Организација спацавања у одређеним околностима и организовање помоћи са стране. Употреба средстава радио везе и телекомуникација и давање алпских С.О.С. сигнала. Спасилачке службе у земљи и иностранству.

И. - Прва помоћ

Значај и намјена прве помоћи. Упознавање са границама прве помоћи. Установљавање смрти и оживљавање - реанимација. Шок, несвјестица, малаксалост. Крварење, преломи костију, убоди, угризи. Болесна стања и напади болисти чланова групе. Сунчаница и топлотни удар. Замор, премор. Транспорт унесрећеног.

Ј. - Правна питања

Упознавање са организацијом службе водича код нас и у свету. Акти који уређују службу. Носиоци звања водича, категорије, напредовања, евиденција водича. Начелништво и Комисија службе водича излета и похода. Организација ПСРС и УИАА. Правилник о безбедности и правила понашања планинара, морална и правна одговорност. Одговорност у погледу кривичног и прекршајног права. Осигурање. Упознавање са историјом водичке службе код нас и у свијету.

К. – Испити

Испити се састоје од теста као писменог испита, усменог испита и практичног дијела испита.

Л. – Завршетак обуке

По завршетку школе полазници имају обавезу да заједничку и личну опрему спакују и очисте дом.

3. УСЛОВИ ЗА УПИС

Кандидат приликом пријављивања мора да испуњава сљедеће услове:

- старост најмање 18 година
- завршен 4. степен стручне спреме (четворогодишња средња школа)
- чланство у планинарској организацији које је члан ПСРС
- искуство у планинарењу од најмање три године
- лекарско уверење не старије од три мјесеца
- препорука матичне планинарске организације
- положен пријемни испит

4. УСЛОВИ ЗА ЗАВРШЕТАК ОСПОСОБЉАВАЊА

Испитна комисија организује полагање испита, након завршене обуке. Испитне обавезе се састоје из три дијела:

- писмени тест
- усмени испит
- практични испит

На основу резултата сва три дијела Испитна комисија доноси оцјену:

- није положио
- положио (кандидат стиче звање Водич 3. категорије)
- Водич 3. категорије је дужан да у року од наредне двије године изведе пет планинарских акција уз присуство неког од ментора кога одреди СВ ПСРС-а. Позитивном оцјеном ментора приправник стиче право на обуку за водича 2. категорије.

ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ 2. КАТЕГОРИЈЕ

(планинарски водич у зимским условима до 4600 м.н.в.)

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПРОГРАМУ

Основни циљ програма

Програм ове обуке се наслања на програм обуке за 3. категорију и односи се на обуку у зимским условима. Водич 2. категорије је оспособљен за вођење група у зимским условима по планинама високом до 4600 м.н.в.

Наставак ове обуке се може сагледати на два начина:

- похађањем семинара који су намењени обнављању постојећих знања и учењу новина у оквиру 2. категорије
- похађањем обуке за вишу категорију

Трајање обуке

Програм обуке се састоји из 19 часова теоријских предавања и 90 часова практичног рада. Испитне обавезе обухватају:

- писане и усмене испите
- практични испит

Испитне обавезе се одржавају након завршетка обуке.

НАСТАВНИ ПЛАН			
ЗИМСКА ОБУКА			
1.	Технике кретања и вођења по снијегу	2	18
2.	Врсте снијега и леда	1	6
3.	Лавине	4	6
4.	Опрема	2	
5.	Техничка опрема	2	18
6.	Сидришта	1	6

7.	Навезе	3	8
9.	Биваковање	1	16
10.	Хипотермија	1	
11.	Прва помоћ	1	6
12.	Спасовање у зимским условима	1	6
	УКУПНО:	19	90
			109

Детаљан преглед области обуке:

1. - Технике кретања и вођења по снијегу

Кретање по снијегу, кретање групе по снијегу. Кретање падинама и гребенима.

2. - Врсте снијега и леда

Упознавање са врстама снијега и леда. Њихово настајање и опасности које изазивју.

3. - Лавине

Врсте лавина, стварање услова за покретање лавина. Кретање лавинозним теренима.

Мјере заштите групе. Лавинска опрема. Спашавање затрпаних из лавина. Лавински тестови.

4. - Опрема

Упознавање са зимском планинарском опремом и употреба.

5. - Техничка опрема

Упознавање са техничком опремом. Њена правилна употреба. Подјела на личну и колективну.

6. - Сидришта

Начини израде сидришта. Израда сидришта на различитим теренима.

7. - Навезе

Кретање у навезама. Врсте навеза. Сврха навеза.

9. - Биваковање

Израда принудног склоништа у зимским условима. Израда иглоа и вучјих јама.

10. - Хипотермија

Упознавање са потхлађивањем људског организма. Ниске температуре и њихова опасност. Промрзлине. Превентивно дјеловање и прва помоћ.

11. - Прва помоћ

Обнављање прве помоћи са љетње обуке и њена примјена у зимским условима.

12. - Спасовање у зимским условима

Организација спасавања у зимским условима. Израда импровизованих транспортних средстава и транспорт повријеђеног.

3. УСЛОВИ ЗА УПИС

Кандидат приликом пријављивања мора да испуњава сљедеће услове:

- старост најмање 18 година
- завршен 4. степен стручне спреме (четворогодишња средња школа)
- чланство у планинарској организацији које је члан ПСРС
- љекарско увјерење не старије од три месеца
- препорука матичне планинарске организације

- звање Водич 3. категорије
- положен пријемни испит

4. УСЛОВИ ЗА ЗАВРШЕТАК ОСПОСОБЉАВАЊА

Испитна комисија организује полагање испита након завршене обуке. Испитне обавезе се састоје из три дијела:

- писмени тест
- усмени испит
- практични испит

На основу резултата сва три дијела

Испитна комисија доноси оцјену:

- није положио
- положио (кандидат стиче звање Водич 2. категорије)
- Водич 2. категорије је дужан да у року од наредне двије године изведе пет планинарских акција у зимским условима уз присуство неког од ментора кога одреди ВС ПСРС-а. Позитивном оцјеном ментора приправник стиче право на даљу обуку за водича 1. категорије.

ОБУКА ЗА ВОДИЧЕ 1. КАТЕГОРИЈЕ (планинарски водич у зимским условима)

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПРОГРАМУ

Основни циљ програма

Програм ове обуке се наслања на програм обуке за 2. категорију и односи се на обуку за зимске услове, тропске регије велике надморске висине, леднике и лавинозне терене. Водич 1. категорије је оспособљен за вођење група у горе наведеним условима. На овој обуци полазници активно учествују у предавањима и обнављању већ стечених знања и вјештина са претходних обука.

Наставак ове обуке се може сагледати на два начина:

- похађањем семинара који су намењени обнављању постојећих знања и учењу новина у оквиру 1. категорије
- похађањем обуке за звање ВОДИЧ - ИНСТРУКТОР

Трајање обуке

Програм обуке се састоји из 31 часа теоријских предавања и 112 часа практичног рада.

Испитне обавезе обухватају:

- писане и усмене испите
- практични испит

Испитне обавезе се одржавају након завршетка обуке.

НАСТАВНИ ПЛАН			
ЗИМСКА ОБУКА			
1.	Технике кретања и вођења по снијегу и леду	2	18
2.	Врсте снијега и леда	1	6
3.	Лавине	4	8
4.	Утицај велике надморске висине на човјека	8	
5.	Техничка опрема	2	18
6.	Тропске области	4	
7.	Навезе	2	8
8.	Ледници и кретање по леднику	3	16
9.	Биваковање	2	24
10.	Хипотермија	2	

11.	Прва помоћ	1	6
12.	Спасавање у зимским условима		8
	УКУПНО:	31	112
			143

Детаљан преглед области обуке:

1. - Технике кретања и вођења по снегу

Кретање по снијегу, кретање групе по снијегу. Кретање падинама и гребенима.

2. - Врсте снијега и леда

Врсте снијега и леда. Њихово настајање и опасности које изазивју. Опширније него на школи за 2. категорију.

3. - Лавине

Врсте лавина, стварање услова за покретање лавина. Кретање лавинозним теренима.

Мјере заштите групе. Лавинска опрема. Спашавање затрпаних из лавина. Лавински тестови. Опширније него на школи за 2. категорију.

4. – Утицај велике надморске висине на човјека

Процес аклиматизације. Симптоми и третман (лијечење) висинске болести.

Хитне процедуре у случајевима акутне висинске болести. Хипоксични и хипобарични услови.

5. - Техничка опрема

Њена правилна употреба. Подјела на личну и колективну. Опширније него на обуци за 2. категорију.

6. – Тропске области

Опасности тропских области. Болести. Превентива, третмани (лијечење).

7. - Навезе

Кретање у навезама. Врсте навеза. Сврха навеза. Опширније него на обуци за 2. категорију.

8. – Ледници и кретање по леднику

Настанак ледника и њихова подјела. Леднички облици и опасности на леднику. Кретање у ледничким навезама. Врсте навеза. Сврха навеза. Спасавање и самоспасавање из ледничких пукотина. Инсталације и системи спасавања. Опрема за кретање по леднику.

9. - Биваковање

Израда принудног склоништа у зимским условима. Израда иглоа и вучјих јама. Опширније него на обуци за 2. категорију.

10. - Хипотермија

Упознавање са потхлађивањем људског организма. Ниске температуре и њихова опасност. Промрзлине. Превентивно дјеловање и прва помоћ.

11. - Прва помоћ

Обнављање прве помоћи са претходне школе и њена примјена у зимским условима.

12. - Спасавање у зимским условима

Организација спасавања у зимским условима. Израда импровизованих транспортних средстава и транспорт повређеног. Опширније него на обуци за 2. категорију.

3. УСЛОВИ ЗА УПИС

Кандидат приликом пријављивања мора да испуњава сљедеће услове:

- старост најмање 21 година
- завршен 4 степен стручне спреме (четворогодишња средња школа)
- чланство у планинарској организацији које је члан ПСРС
- љекарско уверење не старије од три месеца
- препорука матичне планинарске организације
- звање Водич ИИ категорије
- положен пријемни испит

4. УСЛОВИ ЗА ЗАВРШЕТАК ОСПОСОБЉАВАЊА

Испитна комисија организује полагање испита након завршене обуке.

Испитне обавезе се састоје из три дијела:

- писмени тест
- усмени испит
- практични испит

На основу резултата сва три дијела, испитна комисија доноси оцјену:

- није положио
- положио (кандидат стиче звање Водич 1. категорије)

ОБУКА ЗА ИНСТРУКТОРЕ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПРОГРАМУ

Основни циљ програма

Програм овог оспособљавања се наслања на програм образовања водича 1. категорије и односи се на обуку за Љетње и зимске услове, тропске регије, велике надморске висине, леднике и лавинозне терене. У овом оспособљавању ставља се посебан нагласак на педагошку праксу. На овом образовању полазници савлађују предмете из општег и посебног програма. Програмом је направљен спој потреба Планинарског савеза Републике Српске за стручним кадром, притом водећи рачуна о номенклатури занимања спортских радника из спорта.

Наставак овог образовања се може сагледати на више начина:

- Похађањем семинара који су нам Јењени обнављању постојећих знања и учењу новина у оквиру инструкторске праксе.
- Учешћем на савјетовањима у организацији Планинарског савеза Републике Српске.
- Извођењем практичне и теоретске наставе на обукама за водиче 3, 2. и 1. категорије.
- Овјером лиценце на основу Правилника о овјери лиценце.

2. ТРАЈАЊЕ ОБРАЗОВАЊА

Опште стручни предмети

Ови предмети (теоретска настава и испит) изводе се на Високој спортској или здравственој школи или на некој другој високошколској установи. Ова настава се изводи као „блок настава“ викендом, и траје 7 викенда.

	Назив предмета	Фонд часова	Фонд консултација + испит
1.	Функционална анатомија и спортске повреде	12	4 + испит
2.	Физиологија спорта са основама спортске медицине	8	4 + испит
3.	Моторичке и биомеханичке основе људског кретања	12	4 + испит
4.	Педагошко – психолошке основе спорта	20	4 + испит
5.	Основи спортског тренинга	16	4 + испит
6.	Социологија спорта	4	
7.	Менаџмент у спорту	4	
	Укупно	76	20 + испити

Стручни предмети

Ови предмети (теоретска настава и пракса) изводе се на планинама Републике Српске, у летњим и зимским условима, а по избору инструкторског тима Службе. Настава и пракса се изводе у континуираном боравку у планини – седам дана љети, седам дана зими.

	Назив предмета	Теорија (x)	Пракса (x)
1.	Технике кретања	2	24
2.	Снег и лед	2	8
3.	Лавине	2	6
4.	Техничка опрема – употреба	2	24
5.	Навезе (сува стена, лед и снег)	1	10
6.	Тропске болести	2	
7.	Надморска висина и човек	4	
8.	Прва помоћ	2	10
9.	Спасовање у планини	4	24
10.	Ледници	2	10
11.	Биваковање	3	10
	Укупно	26	126

3. УСЛОВИ ЗА УПИС

Кандидат приликом пријављивања мора да испуњава следеће услове:

- старост најмање 25 година
- завршен 4. степен стручне спреме (четворогодишња средња школа)
- чланство у планинарској организацији које је члан ПСРС
- љекарско уверење о радној способности, не старије од три мијесеца
- увјерење породичног љекара или специјалисте
- звање Водич 1. категорије
- учешће у најмање двије пјешачке туре у свијетским планинским масивима вишим од 5 000 мнв
- препорука матичне планинарске организације.
- да је најмање 10 година члан Планинарског савеза Републике Српске
- да има препоруку инструкторског тима СВ ПСРС

4. УСЛОВИ ЗА ЗАВРШЕТАК ОСПОСОБЉАВАЊА

4.1. Да је кандидат положио све опште стручне предмете на Високој спортској или здравственој школи или на некој другој високошколској установи.

4.2. Да је кандидат положио стручне предмете.

Испитна комисија организује полагање испита након завршене обуке.

Испитне обавезе се састоје из три дијела:

- писмени испит (тест, израда елабората обуке за водиче 3, 2. или 1. категорије)
- усмени испит
- практични испит

4.3. Испитна комисија организује полагање практичног испита организовањем одласка у неки свијетски планински масив виши од 5 000 мнв.

На основу резултата сва три дијела Испитна комисија доноси оцјену:

- није положио
- положио – чиме кандидат стиче звање **Водич инструктор**, о чему Планинарски савез Републике Српске, издаје уверење.

СЛУЖБА ВОДИЧА

Начелник Драган Прпош

УПРАВНИ ОДБОР ПСРС

Предсједник Љубиша Араманда